

GORENJEV

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petil-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Tepežni dan v Trziču

dne 21. junija 1909.

Trziški Nemci bi si radi podaljšali svoje, le še kratko življenje. Radi tega lansko leto nemška sola, radi tega letos ustanovitev Zidmarkine podružnice. Ali težko je sejati nemško seme proti slovenskemu vetru, ki piha prav krepko na jezo Nemcev.

Najbolj na potu je Nemcem Sokol, klicar Slovenstva v Trziču. Dobro, da mu nemška slava ne more škoditi. Vendar poizkusiti je treba. In res. Potepati hočejo mlado sokolsko setev — naraščaj.

Nemški krajni solški svet je po izletu Sokola in naraščaja v Lom opozoril vodstvo trziške ljudske sole, da prepove, da bi njeni učenci telovadili pri Sokolu in da bi se naraščaj udeleževal sokolskih izletov. To prepoved je vodstvo ljudske sole dne 19. t. m. ponovilo, ko je bilo po nepotrebnem in po nerodnosti obveščeno, da poleti dne 20. t. m. Sokol z naraščajem k Sv. Ani. To prepoved so slovenski starši, katerih radi tega rodoljubnega dejanja ni mogoče prehvaliti, brezuspeli s tem, da so svojim otrokom kljub prepovedi šole izrecno dovolili, da polete s Sokolom k Sv. Ani.

Tako je korakalo dne 20. t. m. 24 mladih junakov za Slovenstvo k Sv. Ani. Ta dan je bil dan veselja za zavedne Slovence in za čile Sokoliče, kateri vzrasajo kmalu v stebre Slovenstva v Trziču.

Drugi dan, v ponedeljek, pa je bilo drugače. Krivce je treba kaznovati, to je bilo geslo. Učitelj Miklič ni mogel brzdati svoje jeze. Preskočila mu je mejo med dovoljenim in prepovedanim. Čudno, da nemški lončki tako hitro kipe, četudi je slovenski ogenj še tako majhen. Tri učence svojega

razreda, ki so bili pri izletu, je učitelj Miklič udaril po licu. Torej tudi po zakonu prepovedane kazni se dovoljene proti slovenskim otrokom, če hočejo biti ti to, kar so njih starši, namreč Slovenci. Učitelj Miklič pa se ni zadovoljil samo z nezakonito, tudi otroka sramotečo in zalečo kaznijo. Popoldne jih je še zaprl.

Tako se godi v Trziču. Kakor je Herod davil otroke okrog Betlehema, da bi dobil v roke malega Jezusa, tako je bil učitelj Miklič slovenske otroke, da bi izbil iz njih sokolski duh. Kakor je izpodletelo Herodu, tako bo tudi učitelju Mikliču. Kri kristjanov je bila njih seme. Udarci po licih bodo pomnožili vrste naraščaja in zredili vrste mlačnežev in omahljivcev. Tako bodi! Kljub temu pa je treba zahtevati, da se prepredi tako nezakonito kaznovanje, kakor je bilo Mikličevo.

Slovenci! Zažite na večer dne 4. julija v čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu po vseh slovenskih gorah in planinah prav mnogo kresov!

Bled.

V 211. številki „Slovenskega Naroda“ z dne 12. septembra lanskega leta se nahaja daljši uvodnik „Bodočnost Bleda“, ki izhaja najbrž iz peresa nekega člana zdravniške komisije na Bledu. V tem članku pisec apelira na deželni zbor, ozi-

roma deželni odbor, da se zavzame za zdravniško komisijo „v interesu našega divnega Bleda, katere dežela ne more pustiti, da propade ali se tudi samo oškoduje“. „Dežela Štajerska,“ nadaljuje pisec, „ki za svoja zdravilišča stori tako mnogo in jih vzdržuje na višku, mora biti deželi Kranjski v izgled“. Deželni odbor ima itak ponudbo blejskega graščaka Muhra za nakup graščinskega posestva in jezera na svoji mizi. Treba mu bode svoje stališče zavzeti o tem in staviti deželnemu zboru predloge. Treba je, da se referent ne peča samo z vprašanjem nakupa graščine, ampak da se vglubi v blejske razmere, ki nujno potrebujejo pomoči in da se, če treba, zakonodajnim potom ustvarijo trajne razmere na Bledu, kjer se deluje sedaj s paljativni, a pri tem zagaža v čimdalje mučnejši položaj.

Precej časa je že poteklo, odkar je izšel ta poziv, na Bledu se je že pričela poletna sezona, toda sicer je ostalo vse pri starem. Zdraviška komisija ječi pod hudim bremenom, ki je ji nalaga obrestovanje velikega dolga, vprašanje o vodovodu ni prišlo par korakov naprej, tudi električna razsvetljava je še v povojih in — na vseh oglih stoje še vedno table „Prepovedana pot“.

Prepričani smo, da je sedanji lastnik blejskega gradu, ki ne ljubi Bleda, kakor ga je ljubil njegov oče, nalašč zaprl letoviščarjem vse svoje gozde in parke, da bi tako prisilil deželo, da se v interesu letovišča zavzame za stvar, kar bi se seveda moglo zgoditi na ta način, da dežela kupi grad. Županstvo mirno gleda te „zaprtije“, saj je graščinski oskrbnik eden največjih nasprotnikov

PODLISTEK.

Dr. Ljudevit Gaj.

Ob stoletnici njegovega rojstva.

Još Hrvatska ni propala,
dok mi živimo;
visoko še bude stala,
kad ju zbudimo.

Gaj.

Dne 8. julija t. l. poteče sto let, kar se je porodil dr. Ljudevit Gaj, počesnik današnjega slovenskega črkopisa, gajice.

Uvedba tega črkopisa je končala črkopisne zmešnjave, ki so dotlej motile naš stvarno-kulturni razvoj in skupno delo zanj, ter je tako omogočila ves poznejši napredek. Raditega zasluži Gaj hvalečen spomin današnje generacije.

Iz Gajevega ljubljanskega kroga, oziroma iz kroga njegovih ljubljanskih prijateljev, pa je izšel tudi dr. Janez Bleiweis z «Novicami», ki so udomačile gajico in so bile sredi prošlega veka sploh sredotočje vsega našega kulturnega življenja.

Dr. Ljudevit Gaj se je narodil dne 8. julija l. 1809 v Krapini na Hrvaškem. Bil je imovitih staršev sin. Na vzgojo mladega dečka je zlasti blagodejno vplivala njegova mati, velika prijateljica revežev in preprostega naroda. V Varaždinu je izvršil pet gimnazijskih razredov. Kot petošolec je latinski spisal zgodovino svojega rojstvenega kraja,

Krapine, a cenzura mu ni dovolila, da bi jo bil izdal. Šesto solo je pohajal v Karlovcu in prišel v dotiko s Slovenci. Ondi je izdal v nemškem jeziku opis gradov okraj Krapine, zlagal je pesmice v materinem jeziku in nabiral gradivo za zgodovino Hrvaške, Slavonske in Dalmacije. Sedmo in osmo solo je izvršil v Gradcu v letih 1828 in 1829.

Od l. 1829 do 1831 je študiral pravoslovje v Budapešti. Mnogo je tamkaj občeval z Janom Kollarjem, znanim probuditeljem slovanske vzajemnosti. Kollar je imel velik, odločilen vpliv na mladega Gaja. Kot visokošolec se je Gaj temeljito bavil s hrvaškim pravopisom. In res se mu je posrečilo ustvariti Hrvatom, ki so tedaj pisali brez enotnih načel, pravopis. L. 1830 je izšla njegova velevažna knjiga v nemškem in hrvaškem jeziku z naslovom: «Kratka osnova horvatsko-slovenskoga pravopisana». Pri sestavi pravopisa se je držal Gaj pravila: toliko znamenaj, kolikor glasov. Upal je, da sprejmejo njegov pravopis Hrvatje, Slavonci, Dalmatinci, pa tudi Slovenci. Krog Gajevih pristašev se je hitro širil in v nekaj letih se je obča uveljavil njegov črkopis pri Hrvatih in Slovencih.

L. 1831 je postal notar. L. 1833 se je mudil na Dunaju in slovstveno deloval. L. 1835 je začel izdajati «Novice Hrvatske» i. t. d., katere je drugo leto prekrstil v «Novice Ilirske»; leposlovno prilogo «Danico Hrvatsko» i. t. d. pa v «Danico Ilirsko». Izpočetka je pisal v starem, po ogrskem vzorcu

prirejenem pravopisu, da ne bi škodoval svojima listoma; a na prigovarjanje prijateljev je že l. 1836 dosledno uvedel v svoja lista novi pravopis. Dal je tudi slovo kajkavskemu narečju, katerega se je izpočetka držal, in se oprjel stokavščine, ki je še danes književno hrvaško narečje. Za svoja lista je ustanovil tudi lastno tiskarno. V tej dobi ni mnogo pisal, govoril pa je nešteto krasnih govorov, v katerih je netil rodoljubje v srcu svojih rojakov in jih vsemal za idejo ilirsko, da bi se vsi Jugoslovani književno združili. Ta ideja je našla precej odmeva tudi pri nas Slovencih; širili so jo zlasti mnogi duhovniki, ki so kot srednješolci študirali na Hrvaškem. A prodreti ni mogla. Ilirska ideja je bilo domoljubno gibanje, stvar čuvstva, zato je zapustila znatne sledove v tedanji hrvaški književnosti. Ilirci so bili veliki pesniki, kakor Mažuranić, Preradović, Ivan vitez Trnaki, Fra Grgo Martić in dr. Iljašević. Iz njihovih pesmi nam odseva iskreno rodoljubje, ki se javlja na jako krepak način, kakor je že to navada pri južnih narodih; izkusali so pa vplivati na narod tudi s satiričnimi in poučnimi speli.

Leta 1848 se je Gaj kot poslanec na Dunaju odločno petegoval za pravice svoje domovine. Nato pa se je odtegnil popolnoma javnemu delovanju. Umrl je dne 20. aprila l. 1872, star 63 let.

V zgodovini jugoslovanske književnosti ostane dr. Ljudevitu Gaju vedno časten in hvalečen spomin!

Veselica v korist Prešernovi koči

se vrši v nedeljo, dne 4. julija 1909 v tukajšnji „Zvezdi“ ob 8. uri popoldne.

občinskega odbora in najboljši pristaš sedanjega župana in zato mu je menda vse dovoljeno. Tujci se pa pritožujejo.

Dežela najame za deželne namene deset milijonov kron. Ali ni Bled z divno okolico, kamor prihaja na leto na tisoče tujcev, ki donajajo stotisoče v deželo, občino Bled, ki plačuje zelo veliko svoto deželnih doklad, vsaj toliko vpoštevati, da se iz zgoraj omenjene svote stori tudi iz deželnih sredstev kaj za njegovo povzdigo, saj je vendar velik del radovljanskega okraja, čigar tujsko prometno središče je Bled, navezan na promet s tujci? Nam se dozdeva, da se sedanji deželni odbor premalo zavzema za kraje, kjer se ne pečajo samo s poljedelstvom, kar utegne tudi za našega kmeta imeti neljube posledice. Pustiti, da nazaduje Bled, se pravi: uničiti milijone, ki so investirani na Bledu, ugonobiti več sto podjetnih gospodarjev, ki so storili, kar je bilo v njihovih močeh, za povzdigo Bleda, ki pa morajo sčasoma opešati, ako bodo morali nositi sami vsa bremena.

Nujno potrebno je, da preide blejski grad v last naše dežele. To je pogoj vsemu nadaljnjemu delovanju za povzdigo tega najskrajnejšega kosa naše zemlje. Ako je res, kar se govori, da so se pogajanja med Muhrom in deželnim odborom razbila le radi neznatnih diferenc, potem pač moramo vnovič razglašati, da ima deželni odbor sveto dolžnost, skrbeti za vso deželo in priskočiti na pomoč, kjer posameznik ali občine ne zmorejo bremen, ki so potrebna, če se hoče kaj primerno razviti, v tem slučaju mnogo bolj, kakor če se hoče graditi samo hotel na Bledu.

Gospodarski del.

Nekaj o predvidnem razvoju žitnih cen.

Dne 18. junija je bila razglašena prva uradna cenitev ogrske žetve in se na podlagi iste pričakuje

	za leto 1909	proti letu 1908
pšenice	33.4 milijonov q	41.4 milijonov q
rži	11.7 " "	12.1 " "
ječmena	13.5 " "	12.2 " "
ovsa	12.05 " "	10.18 " "

in to na podlagi stanja z dne 15. junija 1909. Dočim ko je primanjkljaj pri rži prav minimalen, se ga cenil le 0.4 milijone metrskih stotov in se ječmena letos za 1.3 milijone q, ovsca celo za 1.87 milijonov metrskih stotov več pričakuje, je nedostatek pri pšenici — celih 8 milijonov metrskih stotov — tako velikanski, da se nikakor ne more več dyomiti, da bode pokritje porabe v kampanji 1909/1910 pod čisto drugačnimi okolnostmi, nego je bilo dosedaj v normalnih letih.

Kolikor se da iz zadnjega avstrijskega ministrijskega poročila sklepati, tudi v Cislajtaniji nimamo nikakor dobro žetev pričakovati. Že lanska dolgo trajajoča suša, ki je še celo v jeseni vladala, je najprej provzročila, da se je manj posejalo, kar pa seveda nikakor ne bi še provzročilo tolikšnega nedostatka pri žetvi. Zadnja huda zima in pa pogosto nastopajoč oster mrz pa so provzročili, da se je moralo spomladi vsled pozbljenja velik del

posejanega polja zopet preorati, to pa ne le v Avstro-Ogrski, ampak tudi v Nemčiji, na Francoskem i. t. d. Preorana površina posejala se je potem deloma z jarim žitom, deloma pa s koruzo, repa in krompirjem. Dasiravno ni v razglašenem poročilu avstrijskega poljedelskega ministrijskega navedenih nikakih števil, se nikakor ne bi preveč zmotil, ako računam letošnjo pšenično žetev na 14 milijonov metrskih stotov, katera številka je pač v primeri z lanskim letom z 1 1/4 milijona metrskih stotov nižja. Vzemimo pa, da bi pšenična žetev na Ogrskem proti objavljeni cenitvi, ki je v resnici vsekakor nekaj prenizka, vrgla 38 milijonov metrskih stotov, tedaj bi bila poraba še vedno za 8 milijonov metrskih stotov nepokrita, kar bi se moralo pač s tujezemsko pšenico nadomestiti.

Z ozirom na to situacijo postanejo žetve onih držav, ki žito izvažajo, velikega pomena. Prevsam se lahko dožene, da bodo imele balkanske države precej dobro srednjo letino; to velja zlasti za Srbijo, Bulgarijo in velik del Rumunjskega. Iz Rusije nimamo nikakih zanesljivih poročil, vendar govori že dejstvo, da se žitni eksport iz Rusije od spomladi sem precej povišal, za to, da se letos pričakuje ugodno letino. Iz Argentinijske, Severne Amerike, Avstralije in Indije, ki s svojimi prebitki žetev porabo evropskih konzumnih držav pokrivajo, imamo doslej dovoljna, če tudi ne izrečno dobra poročila.

Glavno vprašanje je sedaj, kako se bode v prihodnji žitni kampanji razvijala cena in tu se dvojno ne sme prezreti. Najprej seveda veliko pomankanje blaga, drugi pa so z istim ozko zvezane visoke cene, kar bode vsekakor na tendence v prihodnji kampanji močno vplivalo. Slabe posledice zadnjih spekulativnih spletk se bodo še tudi pri cenah nove žetve pojavile. Pšenična goljufija, ki jo James Patten insceneral, je provzročila — kakor splošno znano — veliko podraženje cen, s kojim so se ostale borze še tem lažje spoprijaznile, ker je bilo razpoloženje od leta 1907 v pretežni meri «à la hausse» dano. Na Ogrskem je nekaj velikih spekulativov, ki tesno zvezani z veleposestniki — izrabijo vsako se nudečo priliko, da pšenične cene podraže. Tako n. pr. stane sedaj v New-Yorku «bushel» pšenice 27.22 kg za približno 28 centov več, nego lansko leto o tem času, v Avstriji pa za približno K 10.— pri 100 kg več nego v juniju l. 1908. Izključeno je, da bi se sploh toliko več pšenice letos pridelalo, da bi ta prebitok vplival močnejše na znižanje cene in tako je pričakovati, da bomo imeli začetkom nove kampanje (jeseni) pač malo nižje cene, da pa bomo dosegli tekem sezi je najmanj vsaj današnjo višino cen. K temu bodo pripomogli izid letošnje svetovne žetve, popolno izčrpanje zaloga, dalje spekulacija, ki je vsled zadnjeletnih velikih materialnih uspehov močno ukrepnjena, izborna organizacija agrarcev in pa vedno se dvigajoči konzum.

Tedenski sejem v Kranju dne 21. junija 1909. Prignalo se je — konj, 135 glav domače goveje živine, 13 glav bosanske goveje živine, 14 domačih telet, — hrvaških telet, 329 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovc, — hrvaških ovc, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 14.50, proso K 7.75, rž K 10.—, oves K 9.—, ajda K 9.—, repno seme K 70.—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K — za 50 kg, seme dom. detelje — vin.

razlagajo sedanji potomci to brodovino tako: Nekoč so vozili nekega cesarja čez Savo. Sredi Save pa zdrsnje cesar v vodo in tedaj so ga konaj rešili; prijeli so ga za lase ter tako potegnili iz vode. Kmalu nato so bili klicani k „gosposki“ v Ljubljano. Brodarji so le strahoma šli tja; bali so se, da bodo za to kaznovani, ker so cesarja vlekli za lase. Kako so bili torej veseli, ko so jim gospodje v Ljubljani povedali, da jim je dal cesar v dokaz hvaležnosti, da so ga rešili, na razpolago: ali da se jim posestva na Brodu oproste davkov, ali da se jim izplačuje denar v letnih obrokih, ali konečno, da si izvolijo neko cesarsko hišo v Trstu, od katere bi vlekli letne obresti. Brodarji so si izvolili letno rento. Ko so prišli Francozi, so jim ti to rento izdatno znižali. Tudi so prej imeli velike „pogne“ (listine), s katerimi so se morali izkazati pri izplačevanju. Francozi pa so te „pogne“ zamenjali z malimi kuponci. V zadnjem času so dobivali: Andrejaš in Dene po 9 K, Boštjanovc in Koderman po 18 K, Ješte po 12 K letnega izplačila. Te rente so potem prodali; Dene n. pr. je dobil pri banki Mayer v Ljubljani 120 K.

Glede teh rent so nekateri mnenja, da se jim je prisodila le kot nekaka odškodnina za brod, ko so brod nadomestili z mostom.

Tako ustno sporočilo. Zanimivo pa bi bilo po zgodovinskih virih dognati, kaj je pravzaprav

Dopisi.

Iz Cerkljan. Čočov France iz Češnjice je res prav moder možakar. Glejte si, glejte, kdo bi mislil, da ima mož tak talent za zmerjanje in zabavljanje. Mož je bil — kakor se pripoveduje — v svojih mladih letih prav slab študent, dvojke so padale druga za drugo, dokler ni menda nekoč, baje v šesti šoli, minula očeta potrpežljivost, ter mu je povedal, naj sede v gnojni koš in vzame motiko v roke, ter mu povrh našvrkal še nekaj prask z brezovko. Mladi Čočov France se je udal v voljo božjo, fural je gnoj na polje, obenem pa škilil za domačinom dr. Krekom in moledoval ter prosjačil, naj mu pomaga iz gnojnega koša. Dr. Krek, mož usmiljenega srca, kakor je že, je imel usmiljenje s Francetom, pomagal mu je na noge, a France mu je sveto obljubil, da bode farbal z oslarijami gorenjske poštenjake. Tako sta si segla moža v roke in se jela vzajemno podpirati. In gloria, in slava, in veličastvo Čočovega Franceta je jelo rasti, kakor solatica, posajena na kurji gnoj. A z njegovo glorio, slavo in veličastvom ga je obšla tudi častihlepnost. Ta človeka kaj rada zapelje! V tej svoji češniški častihlepnosti se je oprijel zmerjanja. Babčev fantek iz Brnika mu ne da miru! Ubogo revše nima miru, ne na Češnjici, ne na Dunaju, ne na potu, ne na polju, ne podnevi, ne ponoči, ne — nikdar mu ne pride izpred oči strašilo — Babčev fantek. Nič ne pomaga, njegovi ljudje so iskali zdravniške pomoči, a vse zastoj, ker so zdravniki spoznali, da je pri Francetu samo grozna domišljavost. Še celo voda gospoda kaplana Smolnikarja je ostala brez uspeha! Hudo, res hudo je tako razpoloženje. Babčev fantek slika kot — o čujte grozo — liberalca, kot človeka, ki je prijel v roke metlo in hoče pomesti iz poštene Gorenjske ljudi Čočove vrste. O fantek, kak greh si sam sebi nakopal na glavo; potresi svojo glavo s pepelom, obleči spokorno obleko in padi na kolena pred Čočom in mogoče še pred poštenjakom med živimi Antonom Koblarjem. Stori tako, odpuščeno ti bo! Čočov France trdi dalje, da je fantek ustanovil v Cerkljah neko mlekarno, katera ne more ne živeti, ne izdihniti in se jo sam boji. Fantek, boj se, tresi se, kajti polom bode. Čočov France to prerokuje. Ni šment, da bi jo on ne uganil. Ona mlekarna ima celih 500 K dolga, a njeno premoženje je vredno nad 2000 K, pa še nekaj je rezervnega zaklada. Rečemo danes lahko: Čoč je res moder, škoda njegove glave za delavnika! Pa, fantek Babčev, grešil si še naprej, ker si ustanavljal posojilnico na ljubo „neoslovanu Hribarju“ in za smrt kmetu. Fantek, greh je od tebe, ker dobe Cerkljani denar po tako nizkih obrestih kakor mogoče nikjer drugje in celo brez vsakih upravnih stroškov. S tako ceno napravo celo Čočov France na Češnjici svojim občanom ne postreže. Zato mu obračajo hrbet in kažejo osle. Ko Čoč dobi nekaj fizičnih brč pod svoja rebra, tedaj bode šele spoznal, da je nepotreben. France ima res trdo, neobčutljivo slonovo kožo. Kakor se vidi iz Francetovega obnašanja, se Čoč boji samo metle. Zato pa „živio, metla!“, Čoču na jezo, da poprej sliši pesmico: Počival v miru, nemirna duša! Franc Demšar, državni poslanec, ima malo poguma; kakor kukavica odlaga na tuja gnezda svoja jajca, tako bi rad v Cerklje znesel zopet razdor. Njegov namen poznamo, zanesti osebni boj. Vemo, da mu celo njegovi somišljeniki, če jih — sploh še kaj ima — v Cerkljah ne bodo

s temi rentami, oziroma brodovima. Nekaj uvaževanja vrednega jedra mora imeti po mojem mnenju, to izporočilo vendarle v sebi.

Toda pustimo to rešitev drugim, mi pa se napotimo dalje proti vrhu. Le nekaj korakov še nad Ješetovo hišo in že nas sprejme prijeten hlad gozdnate sence. Že ko korakamo po kolo-vozni poti, speljani skoraj po grebenu, in si ogle- damo situacijo pred nami, se na prvi hip prepričamo, da je bil ta hrib kakor nalašč izbran za vojne operacije. Od tod se je moral sovražnik zapaziti, od katere strani je prišel. Večinoma strmo pobočje in druge udobnosti lege so bili za gradišče, okope, tabor i. t. d. kakor nalašč pripravljene. Ta del hriba se imenuje Ladenberg (najbrže od nemške besede „Latschen“ kar znači grmovje i. t. d.) Nemci so ime prekrstili v „Watschenberg“ (očividno gorenjski lz v — šla, šva i. t. d. zamenjaje). Navadno pa pravijo: gremo na tabor. Že ko se bližamo vrhu, se začno prvi okopi in jarki, razvrščeni v polkrogu stopnjevalno od zdolej na zgoraj. Obenem pa tudi opazimo, da vsi ti pojavi ne izvirajo iz ene in tiste dobe. Vse kaže, da so Francozje po svoje in za svoje namene izrabili nekdanje utrdbene priprave, katerih prvotna spadajo najbrž še v prazgodovinsko dobo pred prihodom Rimljanov.

Dalje prih.

Katakombe na mengliškem polju.

Črtice iz domače gorenjske zgodovine. Dalje.

Med tem sva prišla do stare brodarke hiše pri „Denetu“. Ker ni bilo nikogar doma, sva jo mahnila kar zadej za hišo po vrtovih navkreber do Ješetovega uljnaka. Nehote sva obstala na ravnici poleg uljnaka. Krasen razgled po ljubljanskem polju! Nekaj korakov za nama stoji zadnja hiša iz stare brodarke rodbine Ješte. In zadej za hišo se dviga mal homec, na katerem se dobe sledovi starih okopov. Škoda pa, da tudi pri Ješetu ni nikogar doma. Lahko bi si bila ogledala ono znamenito mizo, na kateri je francoski general Pegot delal pred begom svoje zadnje brigadske vojne načrte. Ali da se od Broda in njegove zgodovine dostojno poslovimo, pogledjmo še enkrat nazaj, predno jo ob robu hriba odrinemo na vrh. Kdaj je Brod nastal in kdaj prejenjal, o tem se natančnega ničesar ne ve. Gotovo je le, da je že v turških časih služil za prevoz čet barona Rávbarja, ko je šel (l. 1593) v boj proti Turku pred Siskom, kjer je krščanska vojska slavno zmagala nad krvoločnimi Turki. Brodarke rodbine so bile: Andrejaš hiš. št. 8 (sedaj Miha Kovač); Boštjanovc št. 13; Dene št. 7; Ješte št. 5 in Koderman (hiša podrt). Vsi ti so vlekli letno brodovino od države, in sicer

šli na lim. V nasprotnem slučaju pa lahko rečemo: Pri nas je še zmirom korajža — — —!

Is Žabnice. Lep dan je bil v nedeljo, dne 20. junija za žabniško gasilno društvo, ko je obhajalo slavnost otvoritve in blagoslovljenja «Gasilnega doma». Ko se je pred dvema letoma sprožila ideja, postaviti si lastni dom, nismo pričakovali, da se bo delo tako hitro, s toliko vnebo in požrtvovalnostjo dovršilo. V nedeljo pa smo z zadovoljstvom zri na dokončani trud, ko se je otvorilo in blagoslovilo prostorno in lepo poslopje gasilnega društva. K slavnosti je prispelo več bratskih društev, tako iz Kranja, Strazišča, Stare Loke, Škofje Loke, Sore in Dravelj. Pa tudi društva iz Št. Jurja, daljnih Zirov in Dobračevega so odposlala svoje zastopnike. Zbrala se je mnogobrojna množica občinstva iz Kranja, Škofje Loke in bližnje okolice. Počastil nas je s svojim prihodom tudi tajnik «Zveze gasilnih društev» g. Franc Ks. Trošt. Pozdravila ga je deklica Ida Kuralt ter mu v znak njegove naklonjenosti podarila šopek svežih cvetic. Gdč. kumica Marija Kuralt je s primernimi besedami pozdravila gasilce in g. načelnika Jos. Logondra ter obesila na «Gasilni dom» lep šop svežih vrtnic. Po blagoslovljenju je nagovoril gasilce in zbrano občinstvo g. tajnik «Zveze gasilnih društev» ter pohvalil gasilno društvo žabniško in sploh žabniške farane, ki so s toliko vnetostjo gradili lepi «Gasilni dom». Bodril je dalje zbrano gasilce k zvestemu izpolnjevanju dolžnosti, ki jih je prevzel vsak gasilec v pomoč bližnjemu. Zahvalil se je gdč. kumici ter g. župniku. Slednjič se je spomnil tudi zaščitnika gasilstva presvetlega vladarja Franca Jožefa I. Slavna godba iz Mengša pa je zaigrala cesarsko himno in «Naprej zastava slave». Zbrana društva so potem defilirala g. tajniku «zveze gas. društev» in načelnikom društev, na kar so gasilci in drugi gostje odšli na prostrani vrt g. načelnika Jos. Logondra, kjer se je vršila velika veselica s srečolovom, šaljivo pošto, papirnato bitko i. t. d. Slavna meniška godba pa je z vnetostjo sviral različne komade ter zvsabila marsikaj parček na pod, kjer se je razvil živahen ples, ki je trajal pozno v noč, da sta morala celo «Figele» in «Rotink» poprijeti za svoje instrumente. Pohvalno moramo omeniti domača dekleta in fante, ki so pridno skrbeli, da gostom ni bilo treba trpeti žeje, in domačega gostilničarja g. Ant. Cegnarja, ki je preganjal lakoto z mrzlimi jedili. — Društvo je z uspehom veselice lahko zadovoljno, ker mu je donesla okrog 800 dobička, za kar se ima zahvaliti slavnemu občinstvu iz Kranja, Škofje Loke, bližnje okolice, domačim fantom, dekletom in možem ter sploh vsem, ki so kaj pripomogli, da se je ta slavnost tako vrolo obesila.

Is selške doline. V naši lepi selški dolini se nahajajo trije nezadovoljneži, ki jako mogočno nastopajo, zlasti na političnem in gospodarskem polju. Vse hočejo imeti kakor je njim prav in kdor se ne ukloni, se ga proglasi za nesramnega liberalca. Na tak način je v naši dolini že nastalo toliko liberalcev, da še vsi v pekel ne bodo mogli priti, izvzemši, ako je še bolj na dnu pekla kaj prostora, ker liberalce se sodi samo za v dnu pekla in če drugače še tako pošteno živijo. To je dobro, da je Bog pridržal sam sebi sodbo. Selškemu župniku Tomažu bi se pa najbolj vstreglo, ako se mu bi preskrbelo kako kmetitjo posebne vrste, namreč da bi ne bilo potreba nič delati ter da bi vedno lahko prodajal krave in bike. Do duhovniškega stanu je že itak izgubil vse veselje. Drugi je župnik v Železnikih. Ta gospod nujno potrebuje mašino za železniške liberalce hrustat, ker sam jih ne more pregnati; čimbolj jih preganja, tem več jih je. Kaj bodo neki gospod škof rekli, kadar pridejo v Železnike, ker bo vedno več liberalcev? Morda bodo celo prišli na idejo, da je župnik vzrok množanju. Res za obupati je v teh Železnikih. Omeni naj se še tretji, to je g. župnik v Dražgošah, ki kaže tako nezadovoljnost med svojimi farani, da je vsak hip za pričakovati, kdaj ga bodo napodili iz Dražgoš. Ker so te tri osebe glavni povzročitelji nasprotstva in sovraštva v naši dolini, si ne moremo pomagati, ako se jih nekoliko dotaknemo, četudi mislijo, da so nedotakljivi.

Is železnikov. Telovadno društvo „Sokol“ v Železnikih priredi dne 29. t. m. izlet v Zalilog.

Radovljiške novice.

— Dne 24. t. m. se je vršila volitev župana obširne občine Lascovo pri Radovljici. Izvoljen je bil županom znani tovarnar in posestnik Ivan Dornič. Občini je čestitati, da je dobila vendar enkrat odločnega in delavnega moža za župana, kakor je ravno g. Iv. Dornič.

— Lovska dražba lova občine Lascovo pri Radovljici za dobo pet let, t. j. od 1. julija 1909 do 30. junija 1914 se vrši dne 30. junija 1909 ob 11. uri dopoldne pri okrajnem glavarstvu radovljiškem. Kjer so na razpolago tudi lovski pogoji. Ker je lov naravnost kakor izbran za divjačino in bi se divjačine zaredile na izbero pri količkaj redni gojitvi lova in ker tudi teren sama sebi ni težaven, opozarjamo slov. lovsko društvo na to dražbo. Lovci, pozor!

— Te dni sta se mudila v Radovljici visoka gosta, namreč poslanik grof Thurn Valsassina

in njegov brat. Visokima gostima se je poklonil naš župan, deželni poslanec dr. J. Vilfan, želeč jima v imenu mesta dobro došla. Znano je, da ima imenovana rodbina obširna posestva v tej občini.

— Novi prapor radovljiškega «Sokola» je videti v izložbi tukajšnjega krojaškega mojstra Jos. Pogačnika. Prapor je pravi umetvor, izveden do zadnje nitke umetniško dovršeno, in sicer iz težke svile. Na eni strani je moder in rdeče obrobljen, v sredi se nahaja čudovito živo uvezen sokol s napisom: «Krepimo se», a druga stran je rdeča, modro obrobljena z napisom: «Telovadno društvo Sokol v Radovljici 1908—9.» Vrhu droga pa kraljuje Sokol, napol razprostrti perutnic. Delo dela vso čast znani tvrdki Drenik v Ljubljani, a brat R. Kunstelj lahko s ponosom in zadovoljnostjo zre na komaj enoletni trud, v katerem času je zbral lepo vsoto 500 kron za nabavo tega praporja. — Sodeč po dosedanjih pripravah bo razvitje praporja radovljiškega Sokola pravi ljudski praznik, praznik, posvečen sokolski ideji. Z vso vnebo so se lotile dela naše navodne dame. V četrtek popoldne se je zbral — lahko rečemo cvet gorenjskih narodnih dam v gostilni brata R. Kunstlja, da si razdele podrobno delo tega dne. Nočemo izdati nobenih tajnosti, vendar lahko rečemo, da je veselica proračunjena v takem obsegu, v kakršnem se vrše slične veselice edino le v Ljubljani. In za to upamo, da pribiti ta dan v Radovljico vsak, kdor le čuti v sebi trohico narodne zavednosti. Kajti slovenski narod bo pač moral uvaževati v najkrajšem času, da mora postati ravno Radovljica srce gorenjskega slovenskega naroda, odkoder bo prihajala sveža kri po ostalih gorenjskih krajih. Sprijazniti se bo treba z mislijo, da bode ravno Radovljica ona postojanka, kjer se bo odbijal val nasilnega Nemca, hoteč graditi most do Adrije. Počakajmo le otvoren turske železnice in nekaj let potem se bodo naše besede uresničevale.

— Vodovod Močnje-Brezje so že pričeli kopati. Pa govore, da so Radovljičani nasprotni temu vodovodu. Menda bi se dobila še kje kaka postava, ki takoj ustavi vse delo, ko bi le hoteli Radovljičani. Kaj pravite?

— Električni odsek je zboroval pretečeno sredo na Bledu. Podrobnosti o tej seji objavimo prihodnjič.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prih. teden:

27. junija. — 1814. † Filozof I. G. Fichte. — 1866. Prusi zmagajo Hanoverance pri Langensalzu. — 1895. † Mladinski pisatelj Andrej Praprotnik v Ljubljani. — 1907. V Pragi otvorijo V. slovenski vesokoljski zlet v Pragi.
28. junija. — 1712. * Jean Jacques Rousseau. — 1813. † Scharnhorst. — 1881. * Slavni virtuoz na gosli I. Joahim. — 1866. Avstrijci se nesrečno vojskujejo proti Prusom pri Trautenu in Skalciu.
29. junija. — 1348. Albrehta V. avstrijskega venčajo v Pragi za češkega kralja. — 1577. * Slikar P. P. Rubens. — 1586. † Primož Trubar v Derendingenu. — 1679. Mir v Saint Germainu. — 1779. † Raf. Mengs. — 1793. * Jožef Ressel, iznajditelj ladje na vijak. — 1797. * Friderik Irenej Baraga v Malivasi pri Trebnjem. — 1812. * Zgodovinar Peter Hicinger v Trzinu. — 1822. * Pisatelj Peter Cizej na Gornjem pri Braslovcah. — 1858. † Pisatelj Juri Koba na Catezu. — 1866. Nesrečne praske Avstrijcev proti Prusom pri Jicinu.

30. junija. — 1758. Praska pri Domstadtu, rešitev trdnjave v Olomucu. — 1798. Napoleon I. dospe z ladjevjem v Egipt. — 1810. † Pesnik Stanko Vraz v Čerovcu pri Ljutomeru. — 1858. † Pedagog Simon Rudmaš na Koroskem.

1. julija. — 976. Beseda «Avstrija» se čita prvič v neki listini. — 1641. * Gotfrid Viljem pl. Leibnitz. — 1844. * Afriški potovalec Cameron. — 1875. Ustanovi se svetovno poštno društvo.

2. julija. — 1298. Bitka pri Gollheimu. — 1724. * Pesnik Friderik Gotlib Klopstock. — 1774. * Skladatelj Kristof V. pl. Gluck. — 1778. † Jean Jacques Rousseau.

3. julija. — 9. leta pred Kristom. Herman premaga Rimljane v Tervoburškem gozdu (Varus). — 1866. Nesrečna bitka pri Kraljevem Gradcu. — 1868. * Pisatelj dr. Ales Ušeničnik v Poljanah. — 1874. † Jez koslovec Oroslav Caf.

Godovi prihodnjega tedna:

27. Ladislav; 28. Leon II., Lukomira, Velebit, Zorana; 29. Sv. Peter in Pavel, Peroslav; 30. Sp. sv. Pavla, Gajslava; 1. julija. Teobald, Bogoslav, Gorka; 2. Volkomir, Metetij; 3. Helijodor, Branislav, Nada.

Umetnost in književnost

Prejeli smo in priporočamo:

Eugelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. I. zvezek. Izdalo in založilo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani. Cena 1 K, s poštnino 16 vin. več.

Slavnostna brošura slov. delavskega pevskega društva „Slavec“ v Ljubljani ob svoji petindvajsetletnici 1884—1908. Sestavil Anton Trstenjak.

V Kranju, dne 26. junija 1909.

Tržaški Slovenci so se pri večerajšnjih deželnozborskih volitvah v tržaški okolici priborili vseh 8 mandatov. Sedaj imajo 12 poslancev. Živili!

Državni dohodki Avstrije so se od leta 1868 v nekaterih oddelkih zvišali tako-le: Davek na zganje se je zvišal od 19 na 94 milionov, davek na pivo od 30 na 78 $\frac{1}{2}$ miliona, davek na sladkor od 12 $\frac{1}{2}$ na 124 milionov, carinski dohodki od 20 $\frac{1}{2}$ na 144 $\frac{3}{4}$ milionov, čisti dobiček od tobaka od 48 na 154 $\frac{3}{4}$ milionov. Zemljski davek pa je od 69 milionov padel na 53.

Ogrska kriza se vendar približuje rešitvi. Kakšna bo, se da za sedaj le ugibati. Gotovo je, da je konec Wekerlove vlade in koalicije. Kaj pride za njo, se pa kmalu pokaže. Za sedaj se največ govori o nekdanjem hrvatskem banu Khuen-

Hedervaryju. V budimpeštanskih «dobro poučenih» krogih zatrjujejo, da bo vladar, ako se ne posreči misija dr. Lukacsja, poveril vlado grofu Khuen-Hedervaryju. Hedervary bo parlament takoj razpustil ter razpisl nove volitve na podlagi splošne in enake volilne pravice.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo!

Novičar.

Vabilo na naročbo! S 1. julijem se pričme drugo polletje. Pozivljamo vse one, ki dolgujejo kaj za list, naj se spomnijo svoje dolžnosti. Obenem pa prosimo za pridno agitacijo za nove naročnike!

Najnovejši klerikalni škandal. «Slovenčev» poziv, naj ljubljanski klerikalci povodom sprejema slovanskih gostov pri «Slavčevi» slavnosti ne razobesijo zastav, je povzročil celo v klerikalnih vrstah skrajno ogorčenje. S tem klerikalni javno demonstrirajo ne proti «Slavcu», temveč proti prihodu slovanskih gostov. Pravijo, da so se klerikalci moralno udali pritisku od strani njih zaveznikov — Nemcev, da s tem činom javno pokažejo, da so res v zvezi z Nemci.

Kje pa sme in kje si \$420 kazenskega zagona! V današnjem uvodniku govorimo o sokolskem naraščanju, ki je nastopil pred kratkim pri Sv. Ani nad Trzinom. Posledica tega je bila, da se je pod ravnanstvom g. Kalingerja zaprlo v Trzinu učence vseh starih ljudskih razredov in da je nemški učitelj Miklitsch učence v smislu § 420 kaz. zak. pretepal. Po 20. septembru ne poznamo več besede denunciacija, nego zgolj brezobzirni nastop. Cesarska oblast, Ti pa poskrbi, da bode pravica za vse enaka, bodisi v administrativnem, bodisi v justičnem oziru. Človeško telo je menda najmanj toliko vredno, kakor pa Kastnerjeva deska v Ljubljani. Ali morda ne?

Veselica na korist «Prešernovi koči» dne 4. julija 1909. Kakor znano, zgradi tukajšnja podružnica Slov. planinskega društva na velerazgledni gori «Stol» svojo kočjo, ki se bode v trajen spomin našega prvega pesnika imenovala «Prešernova kočja», to pa še radi tega, ker bo stala tik pesnikove rojstne vasi Vrbo. — Kakor se je potrudil odbor, da zgradi kočjo na Stolu, tako se bode dne 4. julija 1909 potrudile naše slovenske žene in dekleta, da pomagajo financirati to zgradbo, saj s priličnim prispevkom. — Zgradba raste že iz tal. Svet je odmerjen, klet je izkopana in z živo skalo pozidana, ozadje, ki daje kočji moči in zaslonbe ter zavetja, je tudi še izstreljeno, greznica je izkopana, studenec zajet, pot do vrha izpeljana, in kadar pride podzidek po načrtu iz dna, prične se s tistim delom kočje, ki bode namenjen izletnikom v zavetišče. To se pa že zgodi v par dneh. Je nekaj denarja na razpolago, pa ga tudi še nekaj nedostaja, opozarjamo torej naše narodno občinstvo v in izven Kranja, posivljamo vse prijatelje lepih gorskih razgledov, osobito pa vse častilce Prešernove, da se iznajdejo dne 4. julija 1909 ob 3. uri v kranjski «Zvezdi», kamor je pot s kolodvora itak zalisana. Zabave bo dovolj, za točno in dobro postrežbo se pa ni bati. Le češja nas obvaruj Jupiter Pluvij — pa bo vse dobro. — Naše narodno ženstvo se ne plaši ne truda ne žrtve, da priredi Francetu Prešernu na čast in na čast njegovemu spominu tako veselico, kakor je po svojih močeh zmore in kakršna bo vredna imenovati se veselica v prid Prešernovemu pomniku v njega rodni gorah. — Odbor tukajšnje podružnice izda dnevno primerno brošuro kot bilanco svojega desetletnega delovanja ob 60letnici pesnikovi, založil je razglednice s sliko Prešernove kočje, Vi pa, bratje Slovenci, pobitite dne 4. julija 1909 v starodavni Kranj, da pomorete proslaviti našega prvega pesnika, dr. Franceta Prešerna ondi, kjer je bil in je še doma. Na svidenje!

Kranjska podružnica «Slov. plan. društva» priredi v torek, dne 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla izlet na Stol. Odhod bi se lahko vršil v pondeljek v treh skupinah. 1. skupina: Odhod iz Kranja po železnici ob 4:30 uri popoldne, prenočišče v gostilni pri Jegliču na Selu, eventualno takoj iz Zirovnice odhod k Valvaserjevi koči. Od tu do vrha Stola ali na zabreznisko planino bi spremil izletnike poseben vodnik. 2. skupina: Odhod iz Kranja ob 7:11 uri zvečer; prenočišče v gostilni pri Jegliču. 3. skupina: Odhod iz Kranja ob 10:55 uri ponoči; na Selu pri Jegliču sestanek z onimi izletniki, ki bi v tej gostilni prenočevali. Krog 3. ure zjutraj potem skupen odhod na Stol. Oprava turistovska. — Priporočamo vzeti s seboj nekoliko provijanta. Izletnikom se bode ob tej priliki nudila prilika, da si ogledajo gradbo Prešernove kočje na Stolu. Lepa, položna, deloma na novo nadelana pot vodi prav do vrha, odkoder se planinca nudi nepopisno lep razgled. Z vso getovostjo pričakujemo toraj najobilnejše udeležbe. — Dobro došli tudi neclani!

Kmetijska družba kranjska ima svoj občni zbor dne 5. julija, t. j. prvi ponedeljek v juliju. Čas bi že bil enkrat, da posljejo kmetje svoje zastopnike v odbor, ker teh strankarskih barantij more biti enkrat vendar konec. Da se nekaj pripravljiva izvenrednega, kaže čas in dan, na katerega je občni zbor sklican. Zelja kmetov je že stara, koliko predlogov se je v tem smislu že vložilo, da se vrše občni zbori spomladi, ko se pripušča čas, kmetu se odtegniti za pol dneva z domačije, ne pa v času, ko je največ dela. Iz odbora izstopijo sledeči gospodje **Andrej Kalan, Josip Lenarčič, baron dr. Wurzbach, Janko Zirovnik**, dopolniti je pa tudi lansko nezasedeno mesto grofa Barbota.

Zanimive stvari se slišijo o klerikalni zadrugi in gospodarski rzevi. Lansko leto sta prodajali kmetom seno, in sicer ono z državno podporo po 10 K za 100 kg. Čeprav je bilo vse plesnivo in močvirno; letos pa prodajajo ljubljanskim mešetarjem dobro seno po 6 kron za 100 kg, v Ljubljano postavljeno. To se pravi po klerikalno skrbeti za kmeta. Občina Voglje lani ni nič dobila, obrnila se je do svojega poslanca Čoča iz Češnjice. A on se za celo stvar že zmešal ni. Ni hudič, da bi v takih razmerah kmet ne izpregledal.

Škandalov še ni konec. Za kmetijskim društvom v Dolenji Dobravi, kar smo že zadnjič poročali, je na vrsti mlekarja v Poljanah, oziroma v Dobju. Seveda je bila pod dr. Krekovo, klerikalno patronanco. Mnogo let je že obstajala, štela lepo število članov, kateri so pridno donasali mleko, a gotovi ljudje pri «koritu» so si pa polnili žepa. Svaka sila do vrjemena, pravi Hrvat. Kmečka potrpežljivost je nehala, bilo je nekaj občnih zborov, celo tožba in sedaj se sliši, da je mlekarja v Poljanah v likvidaciji. Prejela je celo deželno podporo, prejela državno podporo, vse je izginilo v globoke žepa! — Tako je hvalisano klerikalno gospodarstvo. Polom za polomom!

Velika čukovska slavnost se je vršila zadnje nedelje v Komendi pri Kamniku. Blagoslovili so katoliški dom. Prav tam se nekaj namiguje in govori, da imajo katoliški čuki — orli — že mlade!

Telovadno društvo Sokol z ženskim oddelkom v Kranju priredi jutri popoldne peš-izlet v St. Jur. Odhod točno ob 2. uri popoldne. Ob 4. uri se vrši na vrtu gospoda Josipa Goloba javna telovadba: a) proste vaje, b) telovadba na orodju. Med telovadbo in prosto zabavo svira slavna meščanska godba iz Kamnika. Trdno smo prepričani, da bodo vse prijateljice in prijatelji Sokolstva pohodili z našimi vrhovi Sokoli v St. Jur. Na zdar!

Isleta na Občino udeleži se telovadno društvo Sokol v Kranju po večji deputaciji. Odhod iz Kranja po bohinjski železnici ob 4. uri 30 min. v soboto popoldne.

Kegljanje za dobitke priredi za pokritje deficita lanskega leta telovadno društvo Sokol s ženskim oddelkom v Kranju na kegljišču gospe Marije Mayrjeve. I. dobitke 50 K, II. 20 K, III. 10 K, IV. 10 K, V. 5 K, IV. Šaljivi dobitke. Upamo, da bodo prijatelji kegljači in bb. Sokoli to priliko porabili v svojo zabavo in korist društva. Podrobnosti za kegljanje so razvidne iz nalašč za to sestavljenega reda, ki je že obešen na kegljišču. Pričetek kegljanja v soboto dne 3. julija. Kegljalo se bode v torkih in sobotah.

Naše prostovoljno gasilno društvo praznuje dne 8. avgusta 30letnico svojega obstoja. Društveni odbor nas je naprosil, da tem potem napravimo društva, da se ozirajo s prireditvami na ta dan. Natančnejši spored objavimo v kratkem.

Župnija Jesenice je podeljena g. Antonu Skubicu, kaplanu na Vrhniki.

Na Črnučah se je obesil Jernej Juvan, rojen leta 1887 v Mariboru, pristojen na Črnuču. Samomorilec je bil znan pretepač in ponočnjak. Kakor se čuje, je Juvan izvršil samomor vsled strahu pred šestmesečnim zaporom.

II. občni zbor Zveze slov. zadrug v Ljubljani, registrovane zadruga z omejeno zavezo se vrši v sredo, 30. junija 1909 ob 3. uri popoldne v dvorani «Mestnega doma» v Ljubljani.

Redkost. Gosp. Pečenko, mazarški mojster v Kranju, je minulo soboto na Jelenovem kegljišču v treh zaporednih lučajih napravil naravni venček (15 + 15 + 15 = 45 × 2 = 90 kegljev).

Požar. Dne 9. t. m. ob 3. uri zjutraj se je vnela slamnata streha hiše Antona Kremžarja v Zgornji Kokri. Zgorelo je poleg strehe tudi precej drugih reči, katere so se hranile v podstrešju. Kremžarjeva žena je slišala neko sumljivo prasketanje, nakar je vstala in šla gledat, kaj da je. Videla je, da se iz zadnjega konca strehe dviga plamen. Urno teče v sobo, da reši spečega moža in otroke, medtem pa je bila že cela streha v ognju. Vzroka požaru se ni moglo dognati. Zavarovan je bil pogorelec le za 800 K.

K «Slavčevi» slavnosti se peljajo ob šestih zvečer skozi Kranj bratje Čehi in koroški Slovenci.

Sprejemni ispiti za prvi razred tukajšnje gimnazije se bodo vršili dne 9. julija od 1/9. ure naprej. Več pove današnji inserat.

Kranjska podružnica «Slov. plan. društva» priredi v nedeljo, dne 4. julija t. l. ob treh pop. v «Zvezdi» veliko planinsko veselico na korist gradbi Prešernove kočice na Stolu z godbo, petjem, prosto zabavo i. t. d. — Vstopnina 40 vin., za dijake 20 vin. V slučaju neugodnega vremena se

vrši veselica ob istem času in z istim sporedom v Sokolovi telovadnici. Kranjska podružnica praznuje ob tej priliki obenem desetletnico svojega obstanka. V ta namen izide na dan veselice lična, s slikami opremljena slavnostna brošurica, obsežajoča razven uvodne pesmi, životopisa rajnega podružničnega ustanovitelja in načelnika Janka Majdiča in prologa, zgodovinski in statistični pregled podružničnega gibanja v preteklem desetletju. — Brošuro, katero je natisnil Iv. Pr. Lampret v Kranju, dobe vsi sedanja člani in članice brezplačno. Desetletnice svojega obstanka podružnica pač ne more lepše praznovati, kakor s tem, da si bo postavila še letos po dolgih pripravah na ponosnem Stolu, prvaku Karavank, svojo prvo planinsko postojanko — Prešernovo kočico. Dne 1. junija t. l. so prvič zapele lopate na Malem Stolu, gradba kočice vrlo hitro napreduje, pridno se dovažajo les in potrebni material in najkasneje 1. septembra t. l. bode kočica dogotovljena. Zgradba Prešernove kočice je gotovo velikega pomena v turističnem oziru in obenem krasen spomenik našemu pesniku-prvaku. Zalibože bodo stroški presegali podružnično premoženje; treba bode najeti posojilo, ki se bode z različnimi doneski polagoma amortiziralo. Z vsoto gotovostjo upamo, da bomo odstranili s povoljnim uspehom v ta namen prirejene veselice dne 4. julija v «Zvezdi» velik del gmetnih težkoč. Poseben damski veselčni ošek in še nekateri gospodje so prevzeli prireditev v svoje spretnosti in izkušene roke. Za animirano, neprisljano zabavo, za jed, pijačo i. t. d. bode toraj v polni meri skrbnjeno. Najuljudneje vabimo toraj vse častilce divnih naših planin, vse oboževalce velikega Prešerna in rodoljube sploh k najmnogobrojnejši udeležbi. Na veselo svidenje dne 4. julija v kranjski «Zvezdi». Odbor.

Italijansko-židovska invazija na Gorenjskem. Iz Škofje Loke se nam piše: Gospod urednik! Ze dopis «Italijansko-židovska invazija», objavljeno v stev. 126 «Slovenskega Naroda» z dne 5. junija t. l. je prišel nas lesotrzce, ne samo iz Škofje Loke, ampak tudi celega kranjskega okraja zanimati, da celo nekoliko skrbeti; izjava sedaj na Bledu bivačega lesotrzca Humberta Grandota, objavljena v stev. 133 «Slovenskega Naroda» z dne 15. junija t. l. osupnila, da ne rabimo že izraza potrla, pa nas je pa skoraj popolnoma. Toraj tako daleč se že nahaja radovljiški okraj, da se ni upal v lesni trgovini dobro izurjeni in premeteni stari lesotrzec Humbert Grando, kakor to sam javno priznava, konkurirati z židovsko tvrdko «Unione legnani» iz Ferare v Italiji, vrgel puško v koruzo, in svojo lepo trgovino v Lescah odstopil židovski tvrdki, ker je le ta vzela v najem veliko število žag in sklenila kupcijske pogodbe z večino dobaviteljev lesa v radovljiški okolici. Zalostna nam majka! Sedaj se nič ne čudimo, da v Lescah lesotrzec Štefan Lokar ne more z bogato židovsko tvrdko konkurirati, saj še premeteni lesotrzec Humbert Grando tega ni zmogel! Rodoljubi in somisljeniki radovljiške okolice, pozor! Odprite dobaviteljem lesa in posestnikom žag oči, dokler ni prepozno!

O. P.
Društvo za varstvo otrok in oskrbo mladine za sodni okraj Kranj je imelo pred kratkim letni občni zbor, o katerem priobčimo prihodnjič obširnejše poročilo.

Koncert v Tržiču. V soboto, dne 3. julija 1909 ob 1/9. uri zvečer priredi «Slovensko bralno društvo v Tržiču», Gorenjsko, koncert v novi dvo-

rani s prijaznim sodelovanjem članov orkestra «Sloge» iz Kranja. Spored: 1. E. Schmidt: Koračnica; orkester. 2. H. Volarič: Zvečer; oktet. 3. J. Russ: Ob klanjskih jezerih, valček; orkester. 4. A. Nedved: Domu in ljubezni; moški zbor. 5. a) J. Bayer: Melanholijska polka-mazurka; orkester. b) Th. Fahrbach: Tresk, polka hitra; orkester. 6. V Parma: Ouvertura k Fr. Govekarjevi narodni igri «Rokovnjači»; orkester. 7. Ant. Foerster: Venec Vodnikovih pesmi; moški zbor s spremljevanjem orkestra. Cena prostorom: Sedeži po 1 K; stojišča po 60 v.

Iz Selc. Jutri napravita baje poslanca Krek in Jarc pri nas shod. Volilcem priporočamo, naj jih vprašajo: 1. Zakaj deluje stranka, kateri pripadate, zato da se zapro državne meje tujemu žitu, vsled česar je nastala sedanja grozna draginja? 2. Ali ne vesta, da pri nas ogromna večina kmečkega ljudstva mora kupovati žito? 3. Ali so jima ljubši ogrski grofje in judje ter češki magnatje kot kranjski kmetje, ki so jih volili, da tem ne privoščita cenega žita, samo da morejo prvi, ki niti sami ne obdelujejo polja, razsipavati denar? 4. Ali nam niso srbski kmetje bližji kot ogrski grofje, ker jim ne puste žito k nam izvažati, vsled česar so udarjeni oni, ki ne morejo žita nikomur prodati in mi, ki ga moramo plačevati nečuvno drago? 5. Ali je to tisto hvaljeno delo za ljudstvo?

Umrila je v Zirovnici na počitnicah gđc. Ana Kitzler, ki se je prišla semakaj zdraviti. V Mostah je umrla posestnikova žena Marija Avšenek, stara komaj 28 let. Zapušča dva mala otročiča.

V Kranju je umrl bivši sodni sluga g. Ernest Vrancič. N. v m. p.!

Opozarjamo na čaj, katerega bosta založila v korist družbe sv. Cirila in Metoda gosp. Fran Kovač in Ignacij Novak pod tvrdko: «Prva slovenska zaloga čaja in ruma na debele v Ljubljani». Zavitki bodo, srebrna znamka po 10, 20 in 40 vin. Zlata znamka po 30 in 70 vin. Poslovati bosta začela s 1. julijem t. l. ter opozarjamo p. n. trgovce, da blagovolijo svoja cenjena naročila v svrhu točne postrežbe že sedaj vpslati. Naročila sprejema do 1. julija solastnik tvrdke Fran Kovač, Ljubljana, Stari trg 12.

Sladoled

več vrst se od sedaj naprej dobi v slaščičarni 162

Marije Klander v Kranju.

Tudi vsa druga slaščičarska peciva se dobi vsak dan sveža in naravna.

Zunanja naročila se solidno in točno izvrši.

Mesto domačega učitelja ali tajnika

prevzame dobro izvežban visokošolec za del ali pa tudi čez cele počitnice.

Punudbe „Zanesljiva moč“ na upravništvo „Gorenjca“ do 1. avgusta 1909. 163 5-1

Razglas.

Na o. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se bodo vršili sprejemni ispiti za prvi razred

V četrtek, dne 9. julija 1909

od pol 9. ure naprej.

Učenci, ki žele biti vsprejeti v prvi razred, naj se javijo pri podpisnem ravnateljstvu dne 8. julija t. l. od 9. do 12. ure dopoldne. S seboj naj prinesejo krstni list in obiskovalno izpričevalo.

Vnanji učenci se lahko oglašijo tudi pismeno, ako pošljejo gori imenovani listini pravčasno po pošti. 161

Ravnateljstvo c. kr. Franca Jožefa gimnazije v Kranju dne 26. junija 1909.

Razglas.

V konkurzni sklad Marije Wachter, bivše trgovke v Tržiču štev. 109, spadajoče blago, in sicer moško in žensko, se bo prodajalo na 162

javni dražbi

začeti dne 1. julija t. l.

in naslednje dni, dokler bo kaj zaloge. Prodaja se samo za gotovino. Za kakovost se ne jamči.

V TRŽIČU, dne 25. junija 1909.

Matija Marinček
upravnik,

Pismo iz Ljubljane.

24. junija.

Danes, gosp. urodnik, sva kmalu gotova. Ljubljana se pripravlja na pozdrav slovanskih gostov, ki to nedeljo širom slovanskega sveta pohite v belo Ljubljano, praznovat 25 letnico delavskega pevskega društva «Slavec». Ker pa ob tej priliki pride gotovo veliko Gorenjcev k slavnosti, ne bo napačno, če jih že danes opozarjamo: pozor, pred našo policijo v Ljubljani! Ljubljanska policija je sicer slovenska, stoji pa pod vplivom nemškega birokrata, svetnika Lavterja, kot policijskega vodjo. Potem, ko se je sinoči, na kresni večer, mladina po mirozovu «Slovenske filharmonije» vračala domov ter hotela pred Prešernovim spomenikom zapeti slovensko pesem, je planilo 6—10 policajev v sredo med mirno se obnašajočo mladino ter jo jela s strogostjo, vpitjem in žuganjem razganjati na način, o katerem bolje da molčimo. Dovolj rečeno, da sta celo dva ugledna občinska svetnika začela pomirjevalno vplivati na — policijo! Da bi ob taki priliki Slovenec v Ljubljani niti že več «Živio» ne smel zaklicati, tu se že vse neha. Ali ne. Vidite, za to bo dobro, če to Vašim Gorenjcem poveste, ker sicer bi se znalo zaradi kakega «Živio» temu ali onemu pripetiti, da mu bo «retur-karta» odveč in da ostane za nekaj dni «dobro došli gost» gospoda policijskega svetnika Lavterja. Kakor rečeno, policija ni morda osebnostno kriva teh žalostnih razmer, in mi smo celo mnenja, da bi bilo dobro, da bi se gospod župan, ker že toliko poslov vodi s toliko vzornostjo, ob priliki tudi še s tem poslom pečal, da v mestno policijo spravi zopet oni red, kakor ga sme zahtevati slovensko mesto — bela Ljubljana. Gospodu Lavterju pa bi v očigled njegovi ljubezni do Nemcev in preganjanju Slovencev resno svetovali, da se popolnoma preseli k svojim nemškim prijateljem.

Tega vam ni treba posebej povedati, da je «Slovenec» z očitno slastno ponatisnil cele dve tretjini mojega zadnjega pisma. Seveda ima on pri tem popolnoma druge namene. Gospodar mestnega posestva ni Hribar, in če bi tudi bil, kritika omenja le pomanjkljivosti v mestnem gospodarstvu, za osebe nam nič ni mar. Posebno glede Hribarja ne, kajti naravnost čuditi se moramo, da mož pri tolikih glavnih in stranskih poslih, kolikor jih posredno in neposredno vodi, more s toliko vzorno poštrevostjo voditi tudi še odgovorne posele županstva stolnega mesta in to v takih burnih časih, kakor so nedavno temu nastali v Ljubljani. Zato pa čast, komur čast! «Slovenec» v albumu pa: vse, kar je prav, ampak vse to o sebi no preganjanje za procvet Ljubljane toliko zaslužnega moža, kakor je župan Hribar, to gospodje okoli krščanskega «Slovenca» že zdavno ni več prav, pa tudi ne krščansko! Sicer pa, gosp. urednik, na veselo svidenje pri «Slavčevi» 25 letnici vam kliče Črnogledec.

Loterijska srečka dne 19. junija t. l.
Trst 5 51 78 20 33

Zahvala.

Odbor podpisanega društva izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je vspel koncert na korist «Učiteljskega konvikta» dne 19. t. m. v Kranju tako nepričakovano lepo in sijajno. Prav posebno se zahvaljuje gosp. pevovodju Vilku Rusu za njegov neumorni trud in delo, vsem damam pevkam in gg. pevcem za prelepo petje; gospej Anici Pirnatovi, gg. Karolu Mahkotu, Oskarju Devu, Stankotu Sajovicu za prekrasno petje, umetno spremljevanje in goslanje; prva je prepustila tudi svoj glasovir v poljubno uporabo; sl. godbenemu klubu «Sloga» in pevskega zboru «Narodne Čitalnice» v Kranju ter odboru «Sokola» za prepustitev Sokolske dvorane; gospodičnami Janji Miklavčič in Ildi Mally za razprodajo vstopnic; vsem dragim in milim gostom ter cenjenemu občinstvu kranjskemu, ki je počastilo v tako mnogobrojnem številu koncert.

Odbor „Učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“.

Darila.

Upravništvo našega lista je prejelo:
Za družbo sv. Cirila in Metoda je darovala vesela družba pimperlancev v dirškem borštu 5-50 K, gospod inženir Rudolf Faesch, javni družabnik tvrdke E. Gärtner na Dunaju, o priliki izleta v Rakovico pa 4 K.
Darovi za Prešernovo kočjo: Na 2. planinskem izletu pod geslom: «Harmonke zadone, pa kronce vkup leté» 4-44 K; «dijete» (daruje Bolča) 5 K. — V nabiralnikih je bilo: pri Geigerju 4-33 K, Jezeršku 2-28 K, Joštarju 4-53 K, Mayrju 8-95 K in pri Jegliču na Selu 21-66 K (med temi posebej: Fr. Holzhaecker, zobotehnik v Kranju in Žane Vernik, trgovec v Ljubljani po 4 K). — Vivant sequentes!

„Prešernova klet“
v Kranju
je cel dan odprta.

Od 19. junija naprej se toči istotam 167—2
pivo iz leške pivovarne.

Tvrdba R. & E. Rooss nasl. v Kranju sprejema
tudi naročila na debelo za to pivo.

Kavarna

„Prešern“

v Ljubljani

se vsem Gorenjcem
uljudno priporoča.

Fig. Agnola

Ljubljana 164

Dunajska cesta št. 13
poleg „Figovca“ 52—2

prporoča svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, zrcal, svetilk,
okvirov, šip i. t. d. Prevzema vsa
v steklarsko obrt spadajoča dela
po najnižjih cenah.

Prevzema vsa stavbinska in umetna
steklarska dela. ::

Proračuni na zahtevo zastoj.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sr edstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Od c. kr. namestništva oblastveno
dovoljeni urad za revizijo in reklama-
cijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna
za poizvedbo tarifov

L. Jandl
Trst

prevzema brezplačno revizijo vseh to-
vornih listin proti 30% deležu najdenih
diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko
vaše tovarne listine letošnjega leta in v
treh dneh dobite poročilo o rezultatu
revizije. 14 52—34

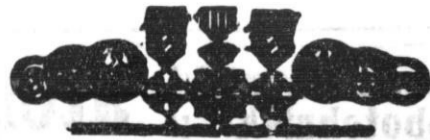
POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

Steckenpferd 58 42—20
lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobivajate povsod.

Zobotehnični atelje
Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali
brez nebné plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje
VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-
NOVEŠIH METODAH. 78 52—26

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek
od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Največja
tovarniška zaloga
slamniov

za dame prazni od K 1.— naprej
„ „ lišpani „ „ 3.— „
„ gospode „ „ —80 „
„ deklice „ „ —60 „
„ dečke „ „ —40 „

Prepričajte se o znatno nizkih cenah!

Za gospode vedno v veliki iz-
beri od najcenejše do najfi-
nejše izbere. 127 18—12

Cene brez konkurence! Postrežba znano solidna!

Na debelo in drobno pri
Antonu Adamiču
KRANJ, Glavni trg
modna, galanterijska in no-
rimberška trgovina.

Ponudimo vsako poljubno množino:

161 10-4

Zarezane strešnike (prve vrste)

(za privezati in pribiti na late, torej popolnoma varne proti nevihti)

zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče za tlakauje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP. :: Ljubljana

Na zahtevo pošljem takoj cenike in prospekte brezplačno.

Zobozdravniški obotohniški :: atelje

dr. Edvard Globočnik

v Kranju

1 52-42

je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu na razpolago

vsaki dan in tudi v nedeljo.

Izgubil se je

mal psiček črn, ki sliši na ime »Danica«, ali pa ga je kdo odpeljal. Komur je kaj znano o tem, naj blagovoli to noznaniti

Lorencu Rebolju

v Kranju.

173

Brockhausov leksikon

v 17 zvezkih (med temi tudi suplement-zvezek) 14. izdaja (l. 1894), se radi preselitve

ceno proda

pri gospe A. Petrič, davkarjevi vdovi v Kranju, št. 126, I. nadstropje.

170

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-48

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODAI

Zaloga vsakovrstnega

lesenega, železnega
in poblazinjenega pohištva

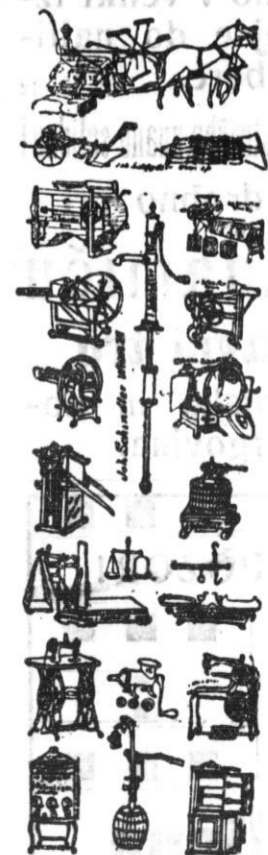
Puc & Comp.

v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

44-23

Ivan Schindler, Dunaj

III./1. pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe, kot:

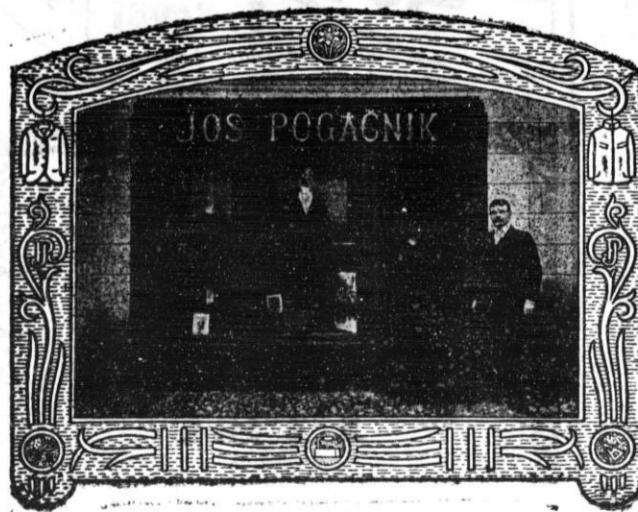

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice za trave, poljska orodja, mlatilne cevi, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamo-reznice, stroje za rezanje repe, stiskalnice za seno, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake, sesalke za gnojnice, železne cevi, vodovode i. t. d.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah: ravnatoke vse priprave za kletarstvo, sesalke za vino, medene pipe, gumijevne ploče, konopljene in gumijevne cevi, priprave za točenje piva, skrinje za led, priprave za izdelovanje sodavode in penicih se vin stroje za sladoled, mline za kavo, dišavo i. t. d., stroje za delanje klobas, tehtnice na drog, namizne tehtnice, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živine, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, stroje in orodja za ključničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, vse pod dolgotrajnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke. Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše naj se naravnost: 94 20-9

Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoškega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej trdkri in postal bo stalen naročnik.

86 52-16

5 52-44

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana izborna blago.